

Astrid Lindgren

Astrid Lindgren

SATUJA

WSOY

Astrid Lindgren

SATUJA

Suomentaneet

*L. Aro, Kaarina Helakisa,
Laila Järvinen, Kristiina Kivivuori,
Kerttu Piskonen ja Kristiina Rikman*

Kuvittanut Ilon Wikland

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Ruotsinkielinen alkuteos
SAGORNA

Text: © Astrid Lindgren 1980 / The Astrid Lindgren Company

Illustrations: © Ilon Wikland 1980 / Design Ilon Wikland AB

Alkuteoksen kustantanut 1980 Rabén & Sjögren, Ruotsi

Suomenkielinen laitos © suomentajat ja WSOY 1981

Werner Söderström Osakeyhtiö

Tarkistettu suomennos 2004, 2024

Tarinat ”Pekka Peukaloinen”, ”Hämäränmaassa”, ”Mikko ja Minna”,

”Kello-Käki”, ”Kastehelmi”, ”Eräs toukokuun yö”, ”Prinsessa joka ei tahtonut leikkiä”, ”Kultasiskoni” ja ”Metsässä ei ole ryöväreitä” julkaistu ensimmäisen kerran suomeksi kokoelmassa *Pekka Peukaloinen* (1951).

Luvut ”Katto-Kassinen lentää jälleen” ja ”Kassisen luona kylässä” julkaistu ensimmäisen kerran suomeksi kirjassa *Katto-Kassinen lentää jälleen* (1975).

Luku ”Hän matkaa halki päivän ja yön” julkaistu ensimmäisen kerran suomeksi kirjassa *Mio, poikani Mio* (1955).

”Veljeni, Leijonamielen” ensimmäinen ja toinen luku julkaistu ensimmäisen kerran suomeksi kirjassa *Veljeni, Leijonamieli* (1974).

ASTRID
LINDGREN
COMPANY

For more information about Astrid Lindgren, see www.astridlindgren.com.

All foreign rights are handled by The Astrid Lindgren Company,
Stockholm, Sweden.

For more information, please contact info@astridlindgren.se

ISBN 978-951-0-50607-3

Painettu EU:ssa

SISÄLLYS

Punasilmäinen lohikäärme, <i>suomentanut Kerttu Piskonen</i>	7
Pekka Peukaloinen, <i>suomentanut Laila Järvinen</i>	13
Hämäränmaassa, <i>suomentanut Laila Järvinen</i>	37
Mikko ja Minna, <i>suomentanut Laila Järvinen</i>	53
Kello-Käki, <i>suomentanut Laila Järvinen</i>	67
Kastehelmi, <i>suomentanut Laila Järvinen</i>	79
Eräs toukokuun yö, <i>suomentanut Laila Järvinen</i>	91
Prinsessa joka ei tahtonut leikkiä, <i>suomentanut Laila Järvinen</i> ..	105
Kultasiskoni, <i>suomentanut L. Aro</i>	121
Metsässä ei ole ryöväreitä, <i>suomentanut Laila Järvinen</i>	129
Katto-Kassinen lentää jälleen, <i>suomentanut Kristiina Rikman</i> ...	149
Kassisen luona kylässä, <i>suomentanut Kristiina Rikman</i>	175
Hän matkaa halki päivän ja yön, <i>suomentanut Kristiina Kivivuori</i>	191
Veljeni, Leijonamieli, <i>suomentanut Kaarina Helakisa</i>	
Ensimmäinen luku	207
Toinen luku	218
Päivärinne, <i>suomentanut Kerttu Piskonen</i>	229
Soittaako lehmus, laulaako satakieli? <i>suomentanut Kerttu Piskonen</i>	251
Tuku tuku tuku! <i>suomentanut Kerttu Piskonen</i>	271
Tammiston Niilo-junkkeri, <i>suomentanut Kerttu Piskonen</i>	291

PUNASILMÄINEN LOHIKÄÄRME

Minä muistan meidän lohikäärmeemme. Milloinkaan en unohda sitä huhtikuun aamua, jolloin näin sen ensimmäisen kerran. Veljeni ja minä menimme sikoläävään katsomaan porsaita, jotka olivat syntyneet yöllä. Pahnoilla makasi muhkea emakko ja sen ympärillä tungeksi kymmenen porsasta. Mutta nurkassa aivan yksikseen seisoj pienen pieni vihreä lohikäärme nappisilmät vihaisina.

– Mikäs se tuo on? veljeni sanoi niin ällistyneenä että vaivoin pystyi puhumaan.

– Se taitaa olla lohikäärme, minä sanoin. – Emakko on saanut kymmenen porsasta ja lohikäärmeen.

Niin se oli. Koskaan ei kai saatu selville, kuinka se oli tapahtunut. Emakko oli luultavasti yhtä hämmästynyt kuin mekin. Erityisen ihastunut se ei ollut lohikäärmelapseensa, mutta tottui vähitellen siihen. Siihen se tosin ei tottunut, että lohikäärme puri joka

kerta kun sitä imetti. Emakko otti sen niin pahakseen että kieltäytyi lopulta imettämästä lohikäärmettä.

Niinpä veljeni ja minä saimme päivittäin käydä sikoläävässä ruokkimassa lohikäärmettä kynttilänpätkillä, narulla, korkeilla ja sensemmoisella mistä lohikäärmeet pitävät. Se olisi varmasti kuollut nälkään, elleimme veljeni ja minä olisi uskollisesti käyneet koreinemme sikoläävässä. Pikkuporsaiden oli tapana kiljua nälissään kun me avasimme läävän oven, mutta lohikäärme vain seiso hiljaa ja mulkoili meitä pienillä punaisilla silmillään. Äännähdystäkään se ei päästänyt, mutta tapasi syötyään röyhtäistä kuuluvasti ja huiskia hännällään edestakaisin niin että suhina kuului.

Jos joku porsaista yritti päästä osalliseksi makupaloista, lohikäärme närkästy pahan kerran ja puraisi napakasti kärkeä. Se oli totisesti oikein häijy pieni lohikäärme.

Mutta me pidimme siitä. Meillä oli tapana kutittaa sitä selästä, ja se näytti pitävän siitä. Sen silmät hehkuivat onnesta punaisina ja hiljaa seisten se antoi kutittaa itseään.

Minä muistan miten se kerran joutui sianruokakaukaloon. Sitä en kylläkään muista, kuinka se sinne eksyi, mutta sitä vastoin en ikinä unohda, kuinka tyyneesti ja itsevarmasti se ui perunankuorien joukossa onnellisena siitä, että osasi uida.

Veljeni onki sen kepillä kaukalosta ja asetti oljille kuivumaan. Se pudisteli niin että perunankuoret sinkoilivat ympäriinsä. Jälkeenpäin se nauroi ääneti ja mulkoili meitä punaisilla silmillään.

Välistä lohikäärme murjotti monta päivää meidän tietämättä syytä. Silloin se ei ollut kuulevinaan kun sitä huusi. Se seisoj vain nurkassa ja pureskeli olkia ja käyttäytyi kaikin tavoin omituisesti. Veljeni ja minä suutuimme silloin valtavasti ja päätimme ettemme enää anna sille ruokaa.

– Senkin jorrikkä, veljeni sanoi kerrankin. – Et saa ikinä enää kynttilänpätäkääkään, ähäpiti, ähäpiti!

Mutta voitteko kuvitella: pikkuinen lohikäärme alkoi silloin itkeä. Sen silmistä vieri kirkkaita kyyneliä ja meidän kävi sitä kovasti sääli.

– Älä itke, minä sanoin kiireesti. – Eihän me tosisaan. Saat niin monta joulukuusenkynttilää kuin ikinä jaksat syödä.

Pieni lohikäärme lakkasi silloin itkemästä. Se nauroi hiljaa itsekseen ja huiskutti häntäänsä edestakaisin.

Joka vuosi aina lokakuun toisena päivänä minä muistan lapsuuteni lohikäärmeen. Sillä toisena lokakuuta se katosi. Aurinko laski loistavana sinä lokakuun päivänä monta vuotta sitten. Taivaalla välkehtivät mitä ihmeellisimmät värit ja kevyt utu leijui niittyjen yllä. Sellaisena iltana tuntee kaipausta vaikkei tiedäkään

mitä kaipaa. Pieni lohikäärme, emakko ja kaikki por-
saat oli laskettu hakaan jaloittelemaan. Veljeni ja minä
olimme pitämässä niitä silmällä.

Meitä palelsi, sillä usva viilensi ilman ja ilta oli kolea.
Me hyppelimme lämpimiksemme ja minä ajattelin että
kohta pääsen lämpimään vuoteeseeni ja sitten minä
luen sadun ennen kuin nukahdan.

Samassa pieni lohikäärme tuli luokseni. Se laski kyl-
män käpälänsä poskelleni ja sen punaiset silmät olivat
täynnä kyyneliä.

Ja sen jälkeen – voi, se oli ihmeellistä – sen jälkeen
se lensi tiehensä. Me emme tienneet että se osasi len-
tää. Mutta se vain nousi yläilmoihin ja lensi suoraan
auringonlaskuun. Me näimme sen lopulta vain pienenä
mustana pisteenä tulenpunaista aurinkoa vasten. Ja me
kuulimme sen laulavan. Se lauloi lentäessään hyvin
kirkkaalla pienellä äänellä. Se oli varmaan onnellinen.

Mutta minä en lukenut sinä iltana satua. Makasin
peiton alla ja itkin meidän vihreätä, punasilmäistä
lohikäärmettämme.

Pekka Peukaloinen

PEKKA PEUKALOINEN

Pertti seisoi ikkunassa ja katseli ulos. Alkoi hämär-
tää. Katu näytti sumuiselta ja kylmältä ja ikävältä.
Pertti odotti isää ja äitiä kotiin. Hän odotti niin kau-
heasti, että oli suorastaan ihme, etteivät he ilmaantuneet

näkyviin tuolla katulyhdyn luona jo yksistään sen takia, että hän odotti niin innokkaasti. Tavallisesti he tulivat näkyviin juuri katulyhdyn luona. Useimmiten äiti tuli vähän ennen isää. Mutta tietenkään kumpikaan ei voinut tulla ennen kuin työt tehtaassa olivat päättyneet. Isä ja äiti menivät joka päivä tehtaaseen, ja silloin Pertti jäi kotiin yksin. Äiti pani häntä varten ruokaa esille, että hän saattoi syödä, kun hänelle tuli nälkä. Päivälisen hän sai vasta sitten, kun äiti tuli kotiin. Mutta yksin syöminen ei ollut yhtään hauskaa. Ylipäänsäkin oli hyvin, hyvin ikävä olla huoneistossa kaikki päivät aivan yksin ilman ainuttakaan puhetoveria. Tietenkin hän voi mennä ulos leikkimään, jos tahtoi, mutta näin syksyllä olivat ilmat ikävät, eikä siellä ollut juuri ketään muitakaan lapsia leikkimässä.

Voi, miten aika kului hitaasti! Hän ei keksinyt mitään tekemistä. Leikkikaluihinsa hän oli kyllästynyt jo aikoja sitten, eikä hänellä niitä paljon ollutkaan. Kaikki talossa olevat kirjat hän oli katsonut läpi kanteesta kanteen. Hän ei osannut vielä lukea, koska oli vasta kuusivuotias.

Huoneessa oli kylmä. Isä oli lämmittänyt yhden uunillisen aamulla, mutta iltapäivällä oli jo melkein kaikki lämpö haihtunut. Perttiä paleli. Nurkissa alkoi hämärtää, mutta hän ei viitsinyt sytyttää valoa, koska hänellä ei missään tapauksessa ollut mitään tekemistä.

Kaikki tuntui niin pohjattoman surulliselta, että hän päätti heittäytyä hetkeksi vuoteelleen ajattelemaan, miten hirveän surullista kaikki oikeastaan oli. Hän oli aina ollut yksin. Aikaisemmin hänellä oli ollut sisar, jonka nimi oli Martta. Mutta eräänä päivänä Martta tuli sairaana koulusta kotiin. Hän makasi sairaana yhden viikon. Ja sitten hän kuoli. Kyyneleet alkoivat virrata Pertin ajatellessa sitä ja omaa yksinäisyytään.

Juuri silloin hän sen kuuli. Hän kuuli vuoteensa alta pieniä sipsuttavia askeleita.

Kummitteleeko täällä? ihmetteli Pertti ja kumartui kurkistamaan vuoteenlaidan yli. Ja silloin hän näki jotakin ihmeellistä. Siellä vuoteen alla seisoj – niin, se muistutti aivan täsmälleen tavallista pientä poikaa. Siinä oli vain se ihmeellinen juttu, että tämä ei ollut peukaloa pitempi.

– Hei, sanoi pikkupoika.

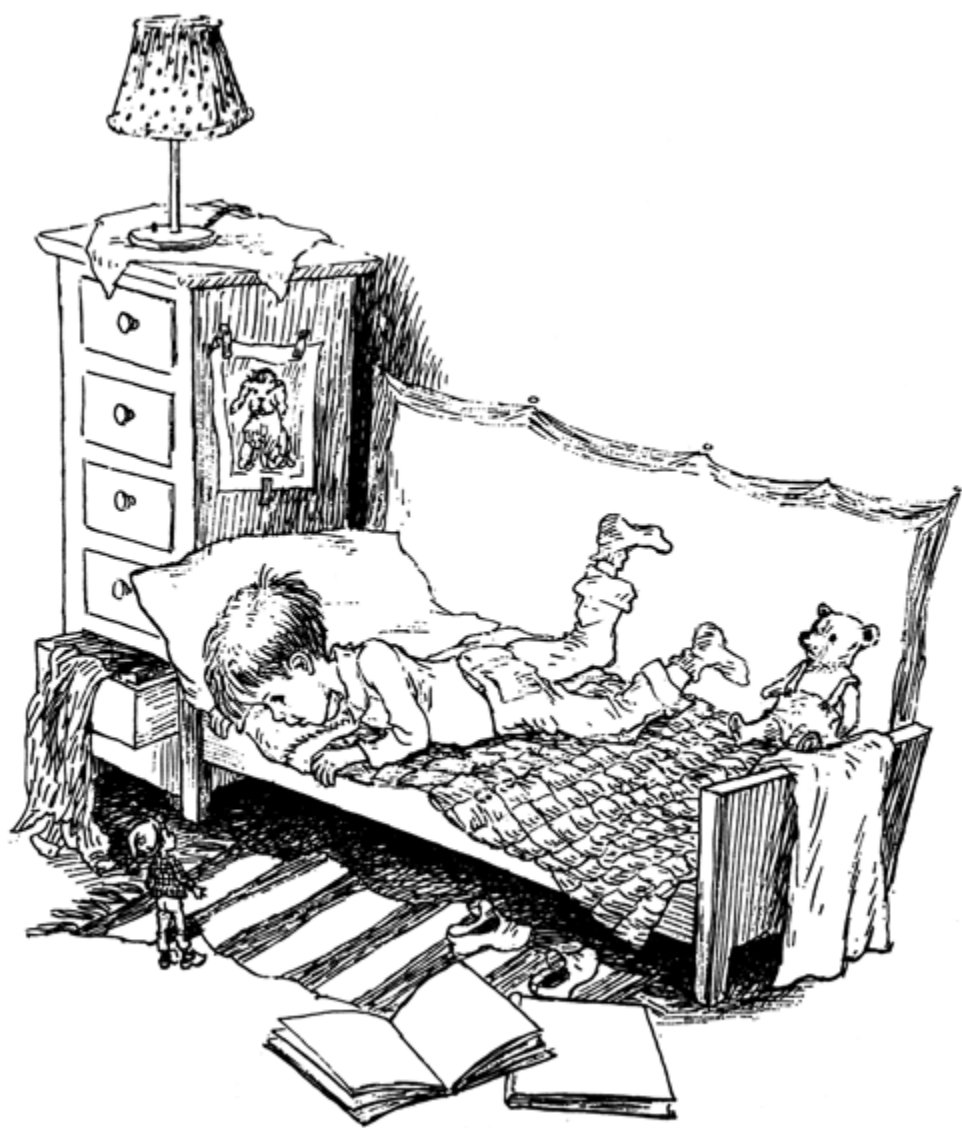
– Hei, sanoi Pertti hieman hämillään.

– Hei, hei, sanoi pikkuinen.

Sitten oli hetken aivan hiljaista.

– Mikä sinä olet miehiäsi? kysyi Pertti.

– Minun nimeni on Pekka Peukaloinen, sanoi pikkupoika. – Ja minä asun täällä. Niin, en aivan sinun vuoteesi alla, vaan kerrosta alempana. Tuolla nurkassa näet sisäänkäynnin.

Ja hän osoitti suurta rotankoloa, joka oli Pertin vuoteen alla.

– Oletko asunut täällä kauankin? kysyi Pertti hämmästyneenä.

– En, vasta pari päivää, sanoi pikkupoika. – Aikaisemmin asuin metsässä puunjuuren alla, mutta käsitähän, kun tulee syksy, saa maalaiselämästä tarpeekseen ja mielellään muuttaa kaupunkiin. Ja minulla oli niin hyvä onni, että sain vuokrata tämän huoneen eräältä rotalta, joka muuttaa sisarensa luo Kielometsään. Muuten on aika pula pikku asunnoista, kuten tiedät.

Niin, olihan Pertti kuullut siitä puhuttavan.

– Vuokraan sen tietenkin kalustamattomana, selitti kääpiö. – Se on parasta. Ainakin jos omistaa joitakin omia huonekaluja, hän lisäsi hetken kuluttua.

– Onko sinulla huonekaluja? kysyi Pertti.

– Ei, niitä minulla juuri ei ole, sanoi kääpiö huolestuneen näköisenä.

Hän värisi.

– Huh, miten kylmä minulla on tuolla alhaalla kotonani, hän sanoi. – Mutta niin kai sinullakin on täällä ylhäällä.

– Kyllä, totisesti, sanoi Pertti. – Palelen kuin koira.

– Minulla on kaakeliuuni, sanoi kääpiö. – Mutta minulla ei ole halkoja. Halot ovat nykyisin niin kalliita.

Hän yritti lämmitellä heiluttamalla käsivarsiaan. Sitten hän katsoi Perttiä kirkkain silmin.

– Mitä sinä puuhaillet kaiket päivät? hän kysyi.

– No, en paljon mitään, sanoi Pertti. – Totisesti en mitään erityistä.

– En minäkään, sanoi kääpiö. – On aika pitkäveteistä olla yksin, eikö sinustakin?

– Kuolettavan ikävää, sanoi Pertti.

– Tulisitko käymään hetkeksi alhaalla minun luonani? kysyi kääpiö innoissaan. Pertti alkoi nauraa.

– Uskotko tosiaan minun mahtuvan kulkemaan tuosta reiästä? hän kysyi.

– Se on maailman yksinkertaisin asia, sanoi kääpiö.

– Kierrät vain tuota naulaa, jonka näet kolon vieressä, ja sanot ”vahoo”. Silloin muutut yhtä pieneksi kuin minäkin.

– Ihan varmastiko? kysyi Pertti. – Mutta voinko muuttua taas isoksi ennen kuin äiti ja isä tulevat kotiin?

– Tottahan toki, sanoi kääpiö. – Silloin sinä jälleen kierrät naulaa ja sanot uudelleen ”vahoo”.

– Ihmeellistä, sanoi Pertti. – Voitko sinä tulla yhtä isoksi kuin minä?

– En voi, ikävä kyllä, sanoi kääpiö. – Mutta minusta olisi hauska, jos sinä pistäytyisit alhaalla minun luonani.

– Aletaan painua, sanoi Pertti.

Hän ryömi vuoteen alle, painoi etusormensa nautalalle ja sanoi ”vahoo”. Ja totta totisesti, siinä hän seisoir rotankolan edessä yhtä pienenä kuin kääpiökin.

– Siinä sen näet! Nimeni on Pekka, sanoi kääpiö ja ojensi kätensä. – Tule, mennään minun kotiini.

Pertti tunsii, että jotain aivan uskomattoman jännittävää ja ihmeellistä on tapahtumassa. Hän aivan hehkui innosta päästä kömpimään sisään pimeästä kolosta.

– Kulje varovasti portaissa, sanoi Pekka. – Kaide on yhdestä kohdasta rikki.

Pertti kulki varovaisin askelin alas pieniä kiviportaita. Kummallista, hän ei ollut aavistanutkaan, että siellä oli portaat. Ne päättyivät suljettuun oveen.

– Odota, minä sytytän valon, sanoi Pekka ja käänsi katkaisinta. Ovessa oli nimikyltti. Siihen oli huolellisesti kirjoitettu: Pekka Peukaloinen.

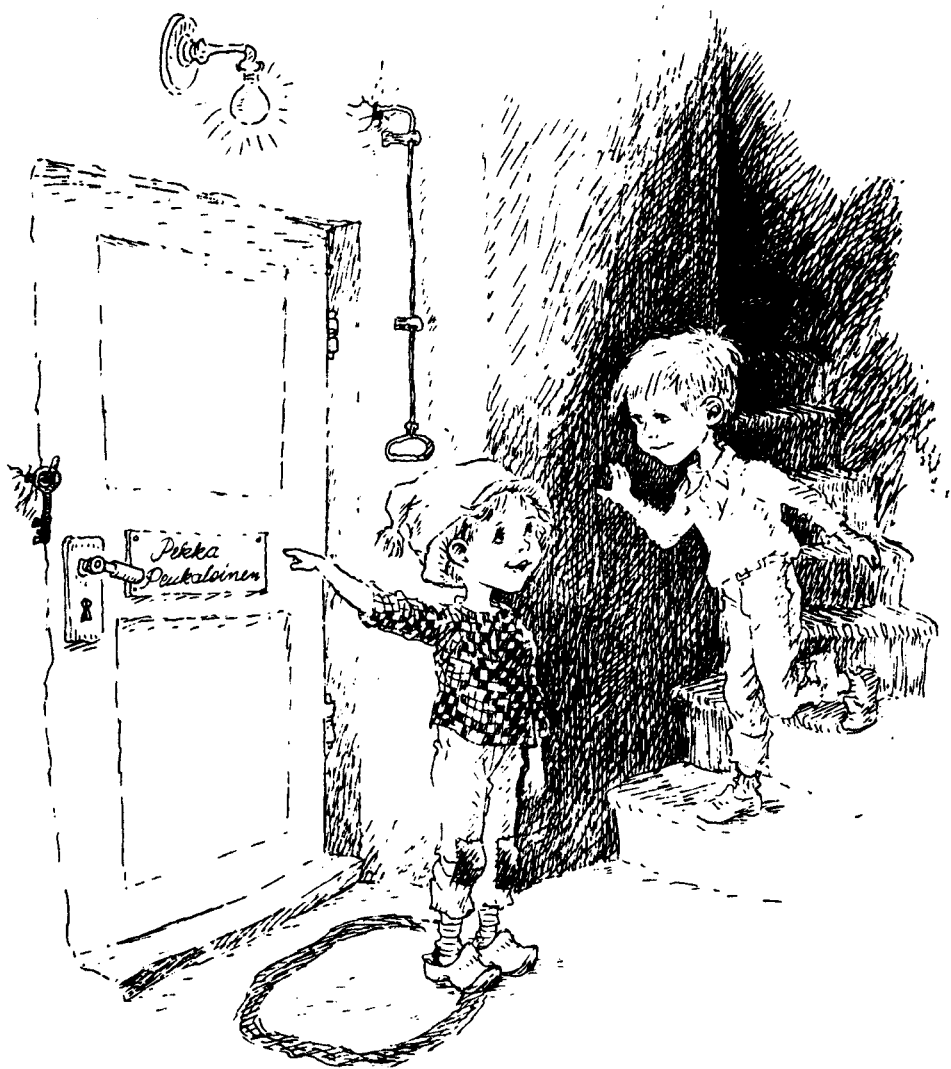
Pekka aukaisi oven ja väänsi toista katkaisinta. Pertti astui sisään.

– Täällä näyttää aika kurjalta, sanoi Pekka anteeksi pyytäen. Pertti katsoi ympärilleen. Huone oli pieni, siinä oli yksi ikkuna ja nurkassa oli siniseksi maalattu kaakeliuuni.

– Niin, kyllähän täällä voisi olla viihtyisämpääkin, hän myönsi. – Missä sinä nukut öisin?

– Lattialla, sanoi Pekka.

– Voi, eikö siinä ole kylmä? kysyi Pertti.

– Voi veikkonen. Sehän on selvä. Palelen niin, että minun on noustava kerran tunnissa juoksemaan, etten paleltuisi kuoliaaksi.

Pertin kävi hyvin sääliksi Pekkaa. Hänen itsensä ei ainakaan tarvinnut palella öisin. Äkkiä hän keksi jotain.

– Kylläpä minä olen tyhmä, hän sanoi. – Voinhan minä tietenkin hankkia halkoja sinulle.

Pekka tarttui kiihkeästi hänen käsivarteensa.

– Luuletko voivasi? hän kysyi innoissaan.

– Tietenkin, sanoi Pertti hieman huolestuneen näköisenä. – Mutta ongelmana on vain se, että minä en saa sytyttää tulitikkuja, hän sanoi.

– Se ei haittaa, vakuutti Pekka. – Jos sinä vain voit hankkia halkoja, minä kyllä saan niihin tulen.

Pertti juoksi ylös portaita. Sitten hän kiersi naulaa ja – hän oli unohtanut mitä hänen piti sanoa.

– Mitä minun pitikään sanoa? hän huusi alas Pekalle.

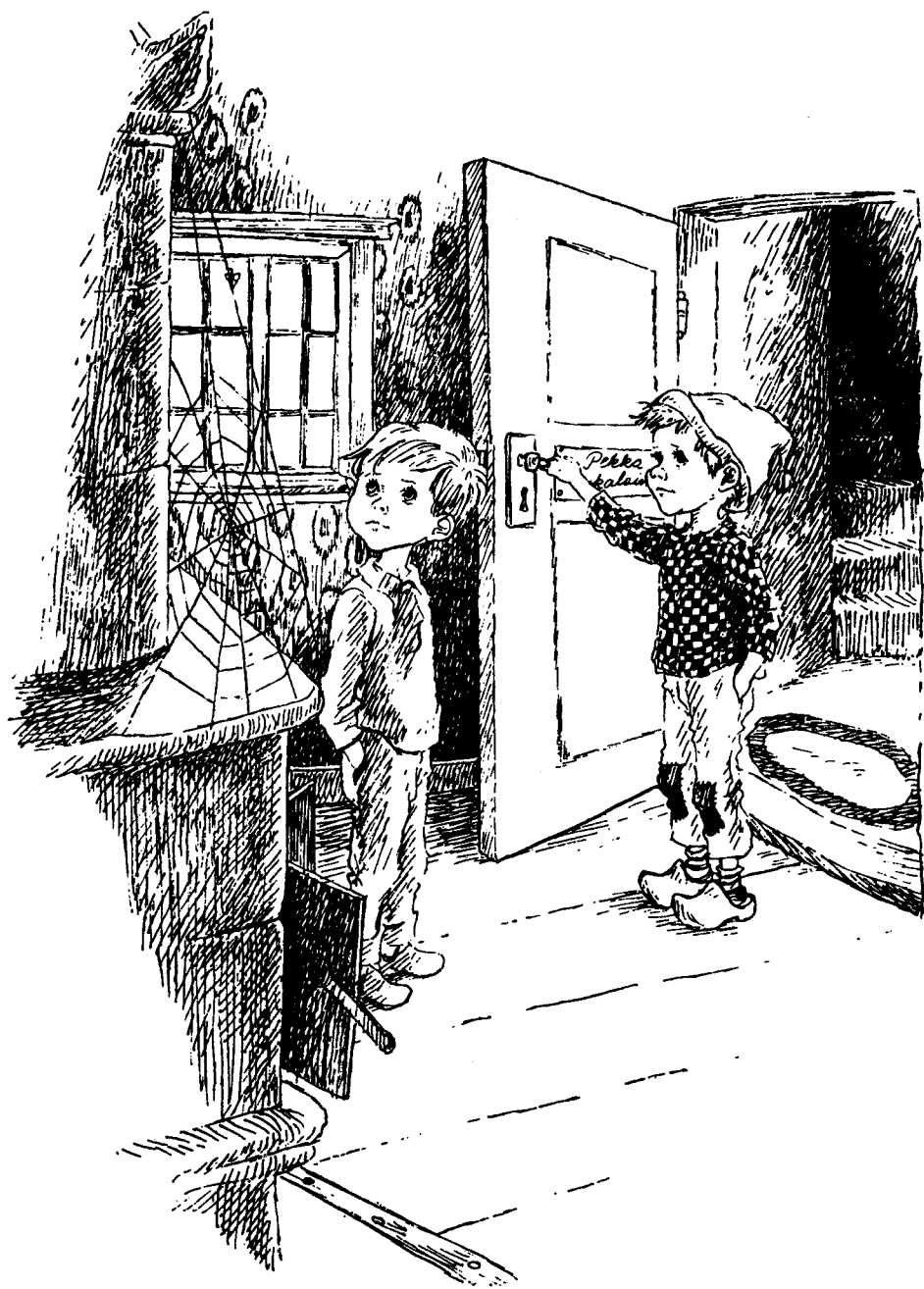
– Vahoo tietenkin, sanoi Pekka.

– Vahoo tietenkin, sanoi Pertti naulalle. Mitään ei tapahtunut.

– Äh, sinun on sanottava vain vahoo, huusi Pekka alhaalta.

– Vain vahoo, sanoi Pertti. Mitään ei tapahtunut.

– Voi, voi, huusi Pekka. Et saa sanoa mitään muuta kuin vahoo.

IHANIA, RIIPASEVIA LINDGRENIN SATUJA

Pepin ja Eemelin äiti Astrid Lindgren oli armoitettu sadunkertoja, jonka tarinoissa on runoa ja taikaa, iloa ja surua, suuria tunteita ja seikkailuja.

Satuja-teoksen avaa tarina punasilmäisestä lohikäärmeestä, jonka Lindgren kirjoitti kahden 13-vuotiaan pojan pyynnöstä heidän omaan lehteensä. Kirja sisältää myös kaikki sadut kokoelmista *Pekka Peukaloinen* ja *Päivärinne*. Lisäksi mukana ovat kuriton Katto-Kassinen, herkkä Mio ja urhea Leijonamieli.

Astrid Lindgrenin monikerroksiset sadut sopivat niin lapsille kuin aikuisillekin. Ilon Wiklandin viehättävä piirroskuvitukset rytmittävät tarinoita ja tuo niihin uusia ulottuvuuksia.

	 9 789510 506073
www.wsoy.fi	L84.2 ISBN 978-951-0-50607-3